

Motion om en strategi för POPS

Motion av Jonas Naddebo (C)

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Jan Valeskog

Sammanfattning av ärendet

Jonas Naddebo (C) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås dels att staden bör ta fram en strategi för privatägda offentliga platser som ett komplement till strategin för offentliga rum, med tydliga riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter, dels att staden utreder möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet.

För att möta framtidens behov föreslår motionären att staden testar nya tillvägagångssätt genom modellen Privately Owned Public Spaces (POPS) – offentliga platser i privat regi

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, AMF Fastigheter, Future Place Leadership, Kulturstaden och Stockholms Handelskammare.

AMF Fastigheter, Future Place Leadership, Kulturstaden och Stockholms Handelskammare har inte inkommit med svar.

Stadsledningskontoret anser att nya offentliga rum i första hand ska ägas och förvaltas av staden och att privata aktörer kan involveras genom samverkan.

Exploateringsnämnden bedömer att ett alternativ till att låta privata aktörer bli huvudmän för offentliga platser är att jobba med platssamverkan mellan kommunen

och de fastighetsägare som har fastigheter i anslutning till en plats som man vill utveckla.

Stadsbyggnadsnämndens bedömning är att samverkan kring en plats, med utgångspunkt från gemensamma intressen i förvaltningen av en plats, är den bäst fungerande formen för att uppnå motionens intentioner.

Trafiknämnden konstaterar att en attraktiv stadsmiljö ökar värdet på fastigheten, vilket innebär att det redan finns incitament för fastighetsägarna att samarbeta kring det offentliga rummet i anslutning till sin fastighet.

Farsta stadsdelsnämnd lyfter att nämnden arbetar med platssamverkan, trygghetsinvesteringar och platsaktivering samt samordnar ett ambitiöst kulturutbud, särskilt under sommaren.

Järva stadsdelsnämnd delar bilden av att en växande stad ställer höga krav på levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer för olika typer av möten, vistelse och rekreation.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd välkomnar initiativ som syftar till att tillgängliggöra ytor som är eller upplevs som privata samt att göra hårdgjorda ytor grönare.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Jag delar uppfattningen om vikten av kvalitativa, trygga och tillgängliga offentliga rum, som är en central del av en levande stadsmiljö. Samtidigt lyfter flera av stadens remissinstanser att det finns tydliga begränsningar i nuvarande lagstiftning, vilket påverkar möjligheterna att fullt ut genomföra motionens intentioner.

Flera remissinstanser framhåller platssamverkan som ett fungerande och redan etablerat alternativ. Både stadsbyggnadsnämnden och trafiknämnden betonar att samverkan mellan stad och fastighetsägare kan skapa viktiga mervärden och bidra till mer attraktiva miljöer. Samtidigt påpekar de att denna samverkan i grunden bygger på frivillighet. Detta kan innebära en osäkerhet över tid, inte minst vid ägarbyten eller förändrade ekonomiska förutsättningar vilket i sin tur kan leda till otydligt ansvar och brister i drift och skötsel.

Mot denna bakgrund är min bedömning att fokus i första hand bör ligga på att säkerställa tydliga ansvarsförhållanden och långsiktiga förvaltningslösningar för offentliga platser. Oavsett ägarform är det avgörande att det finns en stabilitet och tillräckliga resurser för drift och skötsel, så att kvaliteten i stadsmiljön kan upprätthållas över tid och upplevas som likvärdig i hela staden.

Samtidigt finns det goda skäl att fortsätta utveckla och stärka samverkansformerna. Den föreslagna lagstiftningen om möjligheten att ansluta fastighetsägare till platssamverkan kan bidra till ökad långsiktighet och tydlighet i ansvarsfördelningen, vilket är ett välkommet steg i rätt riktning.

Bilaga

Motion om en strategi för POPS, dnr KS 2025/929-1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 15 april 2026

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Reservation av Jonas Naddebo (C) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet
2. Att därutöver anföra

Centerpartiet välkomnar att remissinstanserna delar vår syn på vikten av kvalitativa offentliga rum. Samtidigt präglas kontorets svar av en alltför snäv och defensiv tolkning av motionens intentioner. Motionen handlar inte om att "byta" byggrätter mot ekonomiska åtaganden i strid med plan- och bygglagen, utan om att utreda hur incitament och villkor inom gällande regelverk kan användas mer strategiskt för att skapa fler offentligt tillgängliga platser av hög kvalitet.

Kontoret redogör korrekt för plan- och bygglagens begränsningar, men undviker att ta ställning till den övergripande strategifrågan. Just konstaterandet att PBL saknar effektiva verktyg för att säkerställa kvalitet och långsiktighet understryker behovet av ett tydligare ramverk, riktlinjer och kompletterande avtalsformer. Att hänvisa till generella svårigheter med avtal och ägarbyten är inte ett argument mot att pröva modellen, utan ett skäl att utforma den genomtänkt.

Stockholm står nu inför ett växande behov av fler vistelseytor, torg, gröna fickparker och trygga mötesplatser, samtidigt som stadens resurser för investering och drift på området är begränsade. I detta läge behöver Stockholm se över modeller som framgångsrikt använts i andra storstäder, och utveckla ramverk för att privata initiativ kan kanaliseras på ett rättssäkert, inkluderande och långsiktigt hållbart sätt.

Alternativet är ofta att ytor inte utvecklas alls. I ett växande Stockholm med begränsade resurser behöver vi fler verktyg och fler som bidrar till kvalitativa offentliga rum.

Ärendet

Jonas Naddebo (C) har väckt en motion i kommunfullmäktige. I motionen föreslås dels att staden bör ta fram en strategi för privatägda offentliga platser som ett komplement till strategin för offentliga rum, med tydliga riktlinjer för tillgänglighet, gestaltning, förvaltningsmodeller och skyddet av medborgarnas rättigheter, och dels att staden utreder möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet.

För att möta framtidens behov föreslår motionären att staden testar nya tillvägagångssätt genom modellen Privately Owned Public Spaces (POPS) – offentliga platser i privat regi. POPS kan vara allt från torg, passager, grönytor eller andra vistelseytor i naturlig anslutning till kontor, bostäder eller handelsplatser. Ytorna är tillgängliga för allmänheten, men ägs och förvaltas av en eller flera privata aktörer. Enligt motionären är POPS ett växande inslag i stadsplaneringen i Sverige och internationellt.

Remissammanställning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Farsta stadsdelsnämnd, Järva stadsdelsnämnd, Norra innerstadens stadsdelsnämnd, AMF Fastigheter, Future Place Leadership, Kulturstaden och Stockholms Handelskammare.

AMF Fastigheter, Future Place Leadership, Kulturstaden och Stockholms Handelskammare har inte inkommit med svar.

Innehållsförteckning

Stadsledningskontoret	4
Exploateringsnämnden	6
Stadsbyggnadsnämnden	7
Trafiknämnden	8
Farsta stadsdelsnämnd	10
Järva stadsdelsnämnd	11
Norra innerstadens stadsdelsnämnd	12
Reservationer m.m.	13

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 23 februari 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärens syn på vikten av kvalitativa offentliga rum.

Huvudregeln i Plan- och bygglagen är att kommunen är huvudman för allmänna platser. I undantagsfall, om det finns särskilda skäl, kan huvudmannskapet vara enskilt, till exempel i områden med särskild karaktär såsom fritidshusområden där det redan finns en etablerad organisation för förvaltning av allmän platsmark eller i områden långt från kommunens tätort, där det kan vara opraktiskt för kommunen att ansvara för underhåll. Det kan i mycket få undantagssituationer bli aktuellt att tillämpa enskilt huvudmannskap för allmänna platser inom Stockholms stad.

Ett annat sätt att möjliggöra offentlig plats med enskilt huvudmannskap kan vara att planlägga marken som kvartersmark men med markreservat för allmänheten (så kallad x/y-mark) och att staden sedan i avtal med fastighetsägaren får denna att gå med på att vara huvudman för platsen ifråga och att den ska vara öppen för allmänheten. Om platsen sedan byggs och brukas av allmänheten blir den en offentlig plats enligt definitionen i ordningslagen.

Det finns dock inga effektiva verktyg inom plan- och bygglagen för att uppnå det som motionären eftersträvar i form av en säkerställd nivå eller kvalitet på platsen. Denna modell bygger på frivillighet från fastighetsägaren samt på att avtal reglerar huvudmannskapet för offentliga platser i staden. Detta är en osäker lösning och det finns risk att avtal inte följs vid en fastighetsöverlåtelse.

Ett alternativ till att låta privata aktörer bli huvudmän för offentliga platser är att jobba med platssamverkan mellan kommunen och de fastighetsägare som har fastigheter i anslutning till en plats som man vill utveckla. Samverkan sker normalt genom att kommunen och fastighetsägarna genom avtal reglerar vilka åtaganden respektive part har för att lyfta platsen. I dagsläget finns ett 30-tal pågående platssamverkan av olika slag i staden.

Ett lagstiftningsarbete pågår med förslag att kommuner genom beslut ska kunna tvångsansluta privata fastighetsägare till att delta i platssamverkan (SOU 2025:5). Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft 1 juni 2026.

Erfarenheten visar att samverkan kan bidra till gemensamma värden för både det offentliga och det privata. Det finns dock också utmaningar till vad gäller gränsdragnings- och rådighetsfrågor, och otydlighet riskerar leda till bristfälligt skötta ytor som upplevs som skräpiga, slitna och icke omhändertagna. Därutöver har olika aktörer skilda prioriteringar och budgetförutsättningar, vilket försvårar en välfungerande drift och skötsel av offentliga ytor. För att säkerställa väl omhändertagna och attraktiva offentliga miljöer krävs ett långsiktigt, likvärdigt och tydligt ansvarstagande.

I stadens budget för 2025 fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning, vilket kan ses som en revidering av nuvarande strategi (Stockholms stads strategi för offentliga rum, som är en del av stadens framkomlighetsstrategi och antogs 2018). Programmet syftar till att ge förutsättningar för en god och

kostnadseffektiv utformning samt en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden.

Stadsledningskontoret anser att nya offentliga rum i första hand ska ägas och förvaltas av staden och att privata aktörer kan involveras genom samverkan. Stadsledningskontoret bedömer att det inte finns behov av separata riktlinjer för tillgänglighet och gestaltning när det kommer till privatägda offentliga platser. Oavsett ägarform ska de offentliga platserna vara av hög kvalitet över hela staden.

Stadsbyggnadsnämnden ska genom sin myndighetsutövning verka för en god bebyggd miljö utifrån utgångspunkterna i plan- och bygglagen (PBL 2010:900) med tillhörande föreskrifter och praxis. Byggrätter kan därför inte ”bytas” mot ekonomiska åtaganden. En attraktiv stadsmiljö ökar värdet på fastigheten vilket innebär att det redan finns incitament för fastighetsägarna att samarbeta kring det offentliga rummet i anslutning till sin fastighet.

Stadsledningskontoret bedömer därför att det inte finns anledning att ge uppdrag kring att utreda möjligheten att villkora utökade byggrätter eller andra incitament i stadsplaneringen, mot att fastighetsägare i samband med byggprojekt tillgängliggör offentliga platser av hög kvalitet.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att Motion om en strategi för POPS av Jonas Naddebo (C) besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Exploateringsnämnden

Exploateringsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 februari 2026 följande.

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Exploateringsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Exploateringskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Huvudregeln i Plan- och bygglagen är att kommunen är huvudman för allmänna platser. Det finns ett undantag som säger att om det finns särskilda skäl kan det i detaljplan anges att huvudmannaskapet istället ska vara enskilt. Sådana särskilda skäl är t.ex. att det handlar om områden med en särskild karaktär, såsom fritidshusområden, där det redan finns en etablerad organisation för förvaltning av allmän platsmark eller att det handlar om områden långt från kommunens tätort, där det kan vara opraktiskt för kommunen att ansvara för underhåll. Det kommer i mycket få undantagssituationer kunna bli aktuellt att tillämpa detta undantag om enskilt huvudmannaskap för allmänna platser inom Stockholms stad.

Ett annat sätt att skapa en offentlig plats med enskilt huvudmannaskap kan vara att planlägga marken som kvartersmark men med markreservat för allmänheten (x/y-

mark) och att staden sedan i avtal med fastighetsägaren får denna att gå med på att vara huvudman för platsen ifråga och att den ska vara öppen för allmänheten. Om platsen sedan byggs och brukas av allmänheten blir den en offentlig plats enligt definitionen i ordningslagen. Denna modell bygger dock på frivillighet från fastighetsägaren samt på att avtal reglerar huvudmannaskapet för offentliga platser i staden. Detta är en osäker lösning och det finns risk att avtalet inte följs vid en fastighetsöverlåtelse.

Ett alternativ till att låta privata aktörer bli huvudmän för offentliga platser är att jobba med platssamverkan mellan kommunen och de fastighetsägare som har fastigheter i anslutning till en plats som man vill utveckla. Detta sker normalt genom att kommunen och fastighetsägarna reglerar samverkan genom ett avtal som anger vilka åtaganden respektive part har för att lyfta platsen. I dagsläget finns ett 30-tal pågående platssamverkan av olika slag i staden. Ett lagstiftningsarbete pågår också där en SOU (SOU 2025:5) föreslagit att kommuner genom beslut ska kunna tvångsansluta privata fastighetsägare till att delta i platssamverkan. I SOU:n föreslås den nya lagstiftningen träda ikraft 1 juni 2026.

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 februari 2026 följande.

1. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att överlämna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsbyggnadsnämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen.

Reservation av Jonas Naddebo (C), se Reservationer m.m.

Stadsbyggnadskontorets tjänsteutlåtande daterat den 10 februari 2026 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsbyggnadskontoret delar motionärens syn på vikten av kvalitativa offentliga rum. I sin verksamhet ska stadsbyggnadsnämnden också, genom sin myndighetsutövning, verka för en god bebyggd miljö utifrån utgångspunkterna i plan- och bygglagen (PBL 2010:900) med tillhörande föreskrifter och praxis.

Stadsbyggnadsnämnden kan därför inte ”byta” byggrätter mot ekonomiska åtaganden, vilket kontoret inte heller tror att motionären avser. Stadsbyggnadsnämnden kan i en detaljplan möjliggöra en offentlig plats på kvartersmark (med enskilt huvudmannaskap) genom en bestämmelse som anger att den ska vara tillgänglig för allmänheten. Det sker genom x- eller y-bestämmelser som reglerar just allmänhetens tillgänglighet. Det finns dock inga effektiva verktyg inom plan- och bygglagen för att uppnå det som motionären eftersträvar i form av en säkerställd nivå eller kvalitet på platsen. För att uppnå det målet krävs avtal eller överenskommelser som ligger utanför plan- och bygglagens område. Erfarenheten visar också att avtal och andra överenskommelser är svåra att upprätthålla över längre tid om inte ett varaktigt

gemensamt intresse ändå finns, inte minst i samband med att fast egendom byter ägare.

Stadsbyggnadskontorets bedömning är att samverkan kring en plats, med utgångspunkt från gemensamma intressen i förvaltningen av en plats, är den bäst fungerande formen för att uppnå motionens intentioner. Exempel på det är platssamverkan och samverkan med specifika aktörer kring specifika aktiviteter, så som exempelvis sommar- och vinterplatser.

Stadsbyggnadskontoret föreslår stadsbyggnadsnämnden besluta att godkänna kontorets tjänsteutlåtande, överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen samt förklarar beslutet omedelbart justerat.

Trafiknämnden

Trafiknämnden beslutade vid sitt sammanträde den 12 februari 2026 följande.

1. Trafiknämnden beslutar att överlämna trafikkontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Trafiknämnden beslutar att omedelbart justera paragrafen

Reservation av Svante Linusson m.fl. (alla C), se Reservationer m.m.

Trafikkontorets tjänsteutlåtande daterat den 5 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Trafiknämndens uppdrag är bland annat att bidra till att skapa en tryggare, trevligare och mer levande stad med större plats för människor. Att säkerställa att det finns offentliga platser där alla är välkomna är en viktig del i skapandet av en attraktiv och trygg stad.

Trafikkontoret har mångårig erfarenhet av att samarbeta med fastighetsägare om utvecklingen av offentlig plats, exempelvis genom platssamverkan, medfinansiering och proaktivt tillståndsarbete. Kontorets erfarenhet visar att gemensamma viljor kan skapa miljöer där gemensamma värden för både det offentliga och det privata gynnas. Det kan dock uppstå utmaningar, till exempel rörande gränsdragningsproblematik och en otydlighet kring rådighet över platsen. Dessutom skiljer sig privata aktörers affärsmodeller åt, vilket kan göra det svårt att garantera en långsiktig positiv utveckling av den offentliga platsen. Kontoret har även erfarenhet av att oseriösa fastighetsförvaltare har bidragit till en negativ utveckling av stadsmiljön kring fastigheten.

För invånarna kan det ha mindre betydelse om staden eller en privat fastighetsägare äger en specifik offentlig plats, så länge den har de kvaliteter som invånarna efterfrågar. Problemen uppstår när de offentliga rummen inte håller den kvalitet som invånarna förväntar sig och staden inte har rådighet över platsen. Kontorets uppfattning är att stockholmarna generellt uppfattar de flesta platser i den offentliga miljön som stadens, vilket skapar missnöje och förvirring kring ansvar om det missköts. Att säkerställa långsiktigt ansvarstagande är av stor vikt för väl

omhändertagna och igenkännbara miljöer. Trafikkontoret anser därför att det är att föredra att även nya offentliga rum ska ägas av staden och skötas av kontoret, och att privata aktörer kan involveras mer genom samverkan.

Utökade byggrätter

Frågan om utökade byggrätter ligger inom exploateringskontorets ansvarsområde och trafikkontoret avstår därför från att närmare kommentera det förslaget. Kontoret kan dock konstatera att en attraktiv stadsmiljö ökar värdet på fastigheten, vilket innebär att det redan finns incitament för fastighetsägarna att samarbeta kring det offentliga rummet i anslutning till sin fastighet.

Möjligheter för fastighetsägare att samverka kring aktivering

Det finns flera sätt för fastighetsägare att göra den offentliga platsen i anslutning till fastigheten mer attraktiv och aktivera den. Till exempel har staden infört möjlighet att inrätta tillfälliga parker utan upplåtelseavgift.

Stockholms stad har sedan 2015 skapat sommar- och vinterplatser för att erbjuda stockholmare fler möjligheter att mötas, stanna upp och använda staden på nya sätt. Att aktivera platser i staden, både tillfälligt och permanent, är ett arbete som utökats och intensifierats de senaste åren. Exempelvis har Malmskillnadsgatan, Jakobsgatan och Gamla Brogatan blivit fastighetsdrivna sommargångator där kontoret bistår lokala fastighetsägare. Om en plats är kvartersmark utan någon form av allmänna bestämmelser så har fastighetsägaren full rådighet över platsen, och staden har små möjligheter att aktivera sådana platser.

Kontoret har även i närtid inlett ett samarbete med organisationen Centrum för Affärs- och medborgarplatsmodellen (AMP) för aktivering och platsutveckling vid Jan Stenbecks torg i Kista under 2025–2026, dnr T2024-00581. Överenskommelsen innebär att Centrum för AMP bland annat åtar sig att erbjuda besökare kostnadsfria aktiviteter samt arbeta aktivt för att näringsliv, civilsamhällesorganisationer och kulturaktörer kan verka på platsen. Verksamheten samfinansieras av trafiknämnden och lokala fastighetsägare. Detta är ett av flera sätt att samverka, där fastighetsägare är med och finansierar aktivering.

Komplettera strategi för offentliga rum

Stockholms stads strategi för offentliga rum är en del av stadens framkomlighetsstrategi och antogs 2018. I stadens budget för 2025 fick stadsbyggnadsnämnden i uppdrag att i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning, som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden, vilket kan ses som en revidering av nuvarande strategi. Detta arbete pågår och trafikkontoret deltar i arbetet. Som framgår av uppdraget ska den offentliga miljön vara likvärdig i hela staden, och kontoret ser ingen anledning att ha separata riktlinjer för tillgänglighet och gestaltning när det

kommer till privatägda offentliga platser. Oavsett ägarform ska de offentliga platserna vara av hög kvalitet över hela staden.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen om en strategi för POPS.

Särskilt uttalande av Christer Eriksson (C), se Reservationer m.m.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen instämmer med motionären om att levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer för olika typer av möten, vistelse och rekreation är en angelägen fråga i en växande stad.

Stadsdelsnämnden arbetar på olika sätt med det offentliga rummet. Nämnden ansvarar för drift och utveckling av park- och naturmark. Nämnden samverkar även med andra förvaltningar och bolag kring olika stadsmiljö- och stadsutvecklingsfrågor, bland annat genom att svara på detaljplaneremisser och delta i olika samverkansforum. För att stärka tryggheten arbetar nämnden bland annat med platsamverkan på utvalda platser samt genomför trygghetsinvesteringsprojekt. Nämnden arbetar även med platsaktivering och samordnar inte minst under sommaren ett ambitiöst kulturutbud som delvis tar Farstas stadsrum i anspråk. Arbetet sker i samarbete med bland andra trafikkontoret och kulturförvaltningen.

Stadsdelsförvaltningen får in många synpunkter på den offentliga miljön. Under 2024 inkom över 3500 synpunkter till förvaltningen från engagerade Farstabor som bryr sig om sin närmiljö.

För dem är det mindre viktigt om det är staden eller en privat fastighetsägare som äger en specifik offentlig plats. Problemen uppstår när de offentliga rummen inte håller en god kvalitet och staden inte har rådighet över platsen.

Stadsdelsförvaltningen har olika erfarenheter av privat ägda offentliga platser. Många gånger fungerar det väl. Men det kan uppstå gränsdragningsproblematik och oklarheter kring rådighet och ansvar vilket kan leda till eftersatt underhåll. Ett långsiktigt och tydligt ansvar är viktigt för att de offentliga platserna ska vara attraktiva och hållbara.

Stockholms stads strategi för offentliga rum (en del av stadens framkomlighetsstrategi) innehåller bland annat planeringsprinciper för offentliga rum. I stadens budget för 2025 ingår ett uppdrag att ta fram ett program för offentliga platsernas gestaltning, som syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning och en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela

staden. Förvaltningen ser positivt på att staden tar fram ett utvecklat program på området som syftar till att säkra en likvärdig standard för alla offentliga platser.

Klimat och miljökonsekvenser samt mänskliga rättigheter

Förvaltningen bedömer att ärendet inte innebär några negativa konsekvenser för miljö, klimat eller mänskliga rättigheter.

Järva stadsdelsnämnd

Järva stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 29 januari 2026 följande.

Järva stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Patrick Amofah (C), se Reservationer m.m.

Järva stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningens uppdrag innefattar bland annat förvaltning och utveckling av parker och grönområden med målsättningen att skapa attraktiva, tillgängliga och hållbara offentliga miljöer i Järva.

Förvaltningen delar bilden av att en växande stad ställer höga krav på levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer för olika typer av möten, vistelse och rekreation. Förvaltningen är positiv till samverkan med privata aktörer avseende aktivering av offentliga miljöer. Idag sker platsaktivering kontinuerligt inom staden i samverkan med olika aktörer, såsom fastighetsägare och föreningar.

Förvaltningen har erfarenhet av samverkan med andra förvaltningar inom staden samt med aktörer utanför staden, exempelvis genom platssamverkan, platsaktivering, anläggningsprojekt samt samordning av skötsel- och driftåtgärder. Erfarenheterna visar att samverkan i grunden är positiv, men också att det finns utmaningar vad gäller gränsdragnings- och rådighetsfrågor. Otydlighet kring ansvar och rådighet riskerar att leda till bristfälligt skötta ytor som upplevs som skräpiga, slitna och icke omhändertagna.

Därutöver har olika aktörer skilda prioriteringar och budgetförutsättningar, vilket försvårar en välfungerande drift och skötsel av offentliga ytor. För att säkerställa väl omhändertagna och attraktiva offentliga miljöer krävs ett långsiktigt, likvärdigt och tydligt ansvarstagande. Förvaltningen anser därför att nya offentliga rum bör ägas och förvaltas av staden.

Strategi för offentliga rum

Stockholms stads strategi för offentliga rum 2018–2021, som är en del av framkomlighetsstrategin, innehåller planeringsprinciper för hur stadens gator, torg och andra allmänna platser ska utvecklas till mötes- och vistelseplatser i en växande, attraktiv och hållbar stad.

Stadsbyggnadsnämnden har uppdrag att, i samarbete med exploateringsnämnden och trafiknämnden, ta fram ett program för offentliga platsers gestaltning. Programmet syftar till att ge förutsättningar för en god och kostnadseffektiv utformning samt en likvärdig standard i den offentliga miljön i hela staden, och kan ses som en revidering av nuvarande strategi. En kompletterande, separat strategi för privatägda offentliga platser bedömer förvaltningen inte vara nödvändig, då samma riktlinjer för tillgänglighet och gestaltning bör gälla för alla offentliga platser, oavsett ägarförhållanden.

Utökade byggrätter

Förslaget om utökade byggrätter överläts till exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret att besvara.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Norra innerstadens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 januari 2026 följande.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation av Christina Messick (L) och Daniele Fava (C), se Reservationer m.m.

Norra innerstadens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 december 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen välkomnar initiativ som syftar till att tillgängliggöra ytor som är eller upplevs som privata samt att göra hårdgjorda ytor grönare. Förvaltningen anser också att det kan behövas nya lösningar för att utveckla arbetet framöver.

Förvaltningen ser dock utmaningar med modellen privatägda offentliga platser. En utmaning är att privata aktörer kan bytas ut över tid, vilket försvårar en långsiktigt hållbar förvaltning. Det innebär även minskad rådighet för staden och riskerar att platser utformas utifrån privata och kommersiella intressen snarare än gemensamma värden. Förvaltningen anser därför att det vore av stor vikt att utforma tydliga riktlinjer, om modellen ska användas i Stockholms stad. Detta för att så långt det är möjligt säkerställa att dessa platser är tillgängliga och öppna för alla människor och att invånarnas rättigheter skyddas.

Förvaltningen ställer sig desto mer positiv till samverkan, där staden tillsammans med privata aktörer samverkar kring en offentlig plats. På detta vis kan offentliga platser fortsätta att utvecklas genom gemensamma ansträngningar, men utan att staden överlåter hela ansvaret.

Reservationer m.m.

Stadsbyggnadsnämnden

Reservation av Jonas Naddebo (C)

Vice ordföranden Jonas Naddebo (C) föreslår att stadsbyggnadsnämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet samt att där utöver anföra följande:

Centerpartiet välkomnar att kontoret delar vår syn på vikten av kvalitativa offentliga rum. Samtidigt präglas kontorets svar av en alltför snäv och defensiv tolkning av motionens intentioner. Motionen handlar inte om att "byta" byggrätter mot ekonomiska åtaganden i strid med plan- och bygglagen, utan om att utreda hur incitament och villkor inom gällande regelverk kan användas mer strategiskt för att skapa fler offentligt tillgängliga platser av hög kvalitet.

Kontoret redogör korrekt för plan- och bygglagens begränsningar, men undviker att ta ställning till den övergripande strategifrågan. Just konstaterandet att PBL saknar effektiva verktyg för att säkerställa kvalitet och långsiktighet understryker behovet av ett tydligare ramverk, riktlinjer och kompletterande avtalsformer. Att hänvisa till generella svårigheter med avtal och ägarbyten är inte ett argument mot att pröva modellen, utan ett skäl att utforma den genomtänkt.

Stockholm står nu inför ett växande behov av fler vistelseytor, torg, gröna fickparker och trygga mötesplatser, samtidigt som stadens resurser för investering och drift på området är begränsade. I detta läge behöver Stockholm se över modeller som framgångsrikt använts i andra storstäder, och utveckla ramverk för att privata initiativ kan kanaliseras på ett rättssäkert, inkluderande och långsiktigt hållbart sätt. Alternativet är ofta att ytor inte utvecklas alls. I ett växande Stockholm med begränsade resurser behöver vi fler verktyg och fler som bidrar till kvalitativa offentliga rum.

Trafiknämnden

Reservation av Svante Linusson m.fl. (alla C)

Svante Linusson m.fl. (alla C) föreslår att nämnden beslutar att tillstyrka motionen i sin helhet, samt att därutöver anföra följande:

Centerpartiet delar trafikkontorets engagemang för en trygg, levande och attraktiv stadsmiljö. Det är därför vi med vår motion om en strategi för POPS föreslår nya verktyg för att Stockholm ska kunna ta ett strategiskt grepp kring de platser som redan uppstår i gränslandet mellan allmän platsmark och privat fastighetsutveckling. Tyvärr missar kontorets utlåtande till stor del motionens huvudsakliga syfte, och landar i en alltför defensiv hållning. Det handlar varken om att privatisera stadens

parker eller avyttra offentlig mark – utan skapa fler platser av hög kvalitet i anslutning till privata utvecklingsprojekt, där staden i gengäld kan ställa tydliga krav på tillgänglighet, gestaltning, långsiktig förvaltning och skydd av grundläggande rättigheter.

Kontoret lyfter flera relevanta risker; såsom otydlig rådighet, gränsdragningsproblematik och oseriösa förvaltare. Vi är eniga om att detta kan i värsta fall bli en grogrund till såväl missnöje som förvirring bland stockholmarna – men dessa risker utgör samtidigt ett starkt skäl till att en strategi behövs, särskilt då frågan täcker flera nämnders kompetensområden. Vidare lyfter kontoret stadens arbeten med bl.a. platsamverkan och sommargåtor. Dessa initiativ står vi både fulländat bakom och har även varit med och utvecklat.

Stockholm står nu inför ett växande behov av fler vistelsezoner, torg, gröna fickparker och trygga mötesplatser, samtidigt som stadens resurser för investering och drift på området är begränsade. I detta läge behöver Stockholm se över modeller som framgångsrikt använts i andra storstäder, och utveckla ramverk för att privata initiativ kan kanaliseras på ett rättssäkert, inkluderande och långsiktigt hållbart sätt.

Farsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande av Christer Eriksson (C)

Centerpartiet välkomnar att förvaltningen delar vår problembild att behovet av fler levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer ökar i takt med stadens utveckling, och att nya lösningar kan behövas.

Järva stadsdelsnämnd

Reservation av Patrick Amofah (C)

Patrick Amofah (C) reserverar sig mot nämndens beslut till förmån för eget förslag enligt följande:

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet.
2. Att därutöver anföra:

Centerpartiet välkomnar att Järva stadsdelsförvaltningen delar vår problembild att behovet av fler levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer ökar i takt med stadens utveckling. Det är också positivt att förvaltningen delar bilden av att en växande stad ställer höga krav för olika typer av möten, vistelse och rekreation och att förvaltningen är positiv till samverkan med privata aktörer avseende aktivering av offentliga miljöer.

Tyvärr fastnar förvaltningen sedan i en ensidig problematisering av privat ägande och ansvarsfördelning. Privata aktörer ofta både mer innovativa och mer effektiva när det

kommer till gestaltning, aktivering och drift. Stadens insatser stannar tyvärr ofta vid några färggrant målade trämöbler. POPS kan ge mer kvalitet per investerad krona och minska belastningen på skattebetalarna. Förvaltningen bortser också från alternativkostnaden: utan nya verktyg riskerar ytor att inte bli av alls eller att gemensamma platser upplevs som ingens ansvar, med lägre kvalitet och trygghet som följd.

Vi beklagar också att samverkan ställs i motsättning till POPS. Motionen föreslår uttryckligen en villkorad samverkan där staden genom tydliga krav och incitament säkerställer tillgänglighet, kvalitet och skydd av grundläggande rättigheter.

Norra innerstadens stadsdelsnämnd

Reservation av Christina Messick (L) och Daniele Fava (C)

1. Att tillstyrka motionen i sin helhet.
2. Att därutöver anföra:

Centerpartiet välkomnar att förvaltningen delar vår problembild att behovet av fler levande, tillgängliga och trygga offentliga miljöer ökar i takt med stadens utveckling och att nya lösningar kan behövas.

Tyvärr fastnar förvaltningen sedan i en ensidig problematisering av privat ägande. Privata aktörer är ofta både mer innovativa och mer effektiva när det kommer till gestaltning, aktivering och drift. Stadens insatser stannar tyvärr ofta vid några färggrant målade trämöbler. POPS kan ge mer kvalitet per investerad krona och minska belastningen på skattebetalarna. Förvaltningen bortser också från alternativkostnaden: utan nya verktyg riskerar ytor att inte bli av alls eller att gemensamma platser upplevs som ingens ansvar, med lägre kvalitet och trygghet som följd.

Förvaltningen duckar tyvärr helt i frågan om incitament i stadsplaneringen, trots att detta är en central del av motionen. Vi beklagar också att samverkan ställs i motsättning till POPS. Motionen föreslår uttryckligen en villkorad samverkan där staden genom tydliga krav och incitament säkerställer tillgänglighet, kvalitet och skydd av grundläggande rättigheter.